

Naročnina
za državo SHS:
za celo leto naprej Din. 120—
za pol leta „ „ 60—
za četrt leta „ „ 30—
za en mesec „ „ 10—
za inozemstvo:
celoletno „ „ Din. 216—
mesečno „ „ 18—
Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji „ „ Din. 15—
v inozemstvu „ „ 35—
Posamna štev. 75 par.

SLOVENEK

Gene inseratom:
Enostolna petina vrsta malih
oglasov po K 4— in K 6—
veliki oglas nad 45 mm vi-
šine po K 8—, poslana itd.
po K 12—
Pri večjem naročilu popust.
Izhaja vsak dan izvenredni
ponedeljki in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.
Mesečna priloga: Vestnik SKS.
Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nevrnjeni pismi se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 na naročilo in št. 349 na oglas,
zagreb 39.011, sarajev 7563, praške in dunaj. 24.797

Vprašanje male antante.

Čehoslovaški in jugoslovanski držav-
niki se prizadevajo, da malo antanto pre-
tvorijo v pravo alijanso med štirimi drža-
vami, ki bi druga drugi garantirale svoje
posestno stanje, nastopale na zunaj kot eno-
ta in se obvezale, da v slučaju kakšnega
napada druga drugo branijo.

Vprašanje te alijanse pa ni tako eno-
stavno, kakor se od izvestne strani pred-
stavlja. Verzajska mednarodna pogodba
tvori gotovo več ali manj sigurno podlago
za posestno stanje Čehoslovaške, Jugosla-
vije, Romunije in Poljske, v kolikor gre za
razmejitev napram Nemčiji, Avstroogrske
in Bolgariji. Za tozadevnimi pogodbami
stojte velika antanta z Ameriko in podpisi
premaganih držav. Meja med Poljsko in Ru-
sijo pa sloni na riskski pogodbi in se tiče
strogo vzeto le teh dveh držav. Vprašanje
je, li oportuno, da Čehoslovaška, Jugos-
lavlja in Romunija Poljski garantirajo
vzhodno mejo za slučaj ponovnega konflik-
ta z Rusijo. Romunija je brez dvoma na tem
interesirana, ker si s tem zagotovi pomoč
ostalih članov antante v slučaju spora z Ru-
sijo zaradi Besarabije. Kar pa se tiče Jugos-
lavlje, stojimo, kakor smo že opetovano
povdarjali, odločno na stališču, da smo tako
na riskskem miru kakor na besarabskem
vprašanju popolnoma desinteresirani. Zdi
se nam pa tudi, da Čehoslovaška nima in-
teresa na tem, da se za Poljsko in Romuni-
jo izpostavlja, ako pride med njima in Ru-
sijo do spopada, tem manj, ker sklene Če-
hoslovaška v kratkem politično-trgovinsko
pogodbo z Rusijo in vzpostavi z njo redne
diplomatične odnose. Če je pa temu tako,
bi alijansa med štirimi državami male an-
tante bistveno ne pomenila veliko več nego
to, kar pomeni danes.

Kar se tiče razmerja do Bolgarije, no-
ben resnični Jugoslovani ne želi, da bi
eventualna alijansa držav male antante
obračala svojo ost proti Bolgariji v tem
smislu kakor proti Avstriji in Madjarski. Ne
glede na to, da so sedanje meje Bolgarije
napram Romuniji in Grčiji z etnografskega
stališča krivično zažrtane, pa naj jih tudi
ščiti verzajska pogodba, je naloga Jugosla-
vije in Čehoslovaške, pa tudi Poljske, ta,
da Bolgarijo pritegne k sebi, ne pa, da jo
odbija in igra napram njej vlogo žandarma.
Bolgarija se nahaja v rokah zemljoradni-
kov, ki odkrito streme za jugoslovansko fe-
deracijo in ki bi jih ravno mi morali pod-
pirati nasproti reakcionarnim »makedon-
stvujočim«. Če bi ostale države male an-
tante hotele podpreti načeloma antibolgar-
sko stališče sedanjega režima v Jugoslaviji,
bi ta alijansa za Jugoslovane bila zelo
dvomljive vrednosti.

Tega se je pa v resnici bati, kajti zdi
se, da sedanji državniki male antante ho-
čejo z medsebojno zvezo zagotoviti bolj se-
daj vladajoči notranji režim v svojih drža-
vah nego druge interese ali pa vsaj v ena-
ki meri. Nočemo govoriti o vzhodnogali-
škem vprašanju, dasi je verjetno, da bodo
Čehoslovaška, Poljska in Romunija, ki
imajo vse pod seboj izvestno število Ukra-
jincev, druga drugo podpirale, da bi se to
vprašanje rešilo definitivno v njihovo ko-
rist, v kolikor še ni mednarodno rešeno,
kakor n. pr. ravno vzhodnogališko. Je pa
drugo, za nas še bolj važno vprašanje, nam-
reč hrvaško-slovensko v Jugoslaviji in slo-
vaško v Čehoslovaški. Ni izključeno, da bi
alijansa male antante podprla protihrvat-
ski in protislovanski režim v naši državi
kakor bi podprla protislovaški režim v Če-
hoslovaški. V tem slučaju bi ta alijansa slo-
nela na trilih nogah, kajti zahteve Hrvat-
skega in slovenskega ljudstva bodo tako go-
tovo prodrle kakor zahteve Slovakov. O
tem se je lahko prepričal ves svet pri zad-
nji vnanje-politični debati v praškem parla-
mentu, ko so Slovaki nastopili v navzočno-
sti diplomatčnih zastopnikov velikih držav
kakor en mož z vso ostrožnostjo proti češkemu
centralizmu in izjavili, da stoji na stališču
takozvane pittsburske pogodbe, to je, da
so samosvoj narod, ki je prostovoljno vstopil
v republiko kot ravnopraven člen čeho-
slovaške države — stališče, ki je popolno-
ma istovetno s slovenskim in hrvaškim.
Ako bodo češki centralisti v alijansi z nami
ter Poljsko in Romunsko iskali zaveznikov
proti avtonomističnim zahtevam Slovakov,

mi, Romunija ter Poljska pa od češkega
kompaciscenta pričakovali, da pomaga
vzdrževati centralistični protihrvatski in
protislovanski režim v Jugoslaviji — po-
tem bo ta alijansa vse kaj drugega nego

Upniki se oglašajo.

Belgrad, 1. junija. (Izv.) Včeraj je
finančnega ministra dr. Kumanudija po-
setil angleški poslanik na našem dvoru
in je imel z njim daljšo konferenco. Kakor
se zatrjuje v poučenih krogih, se je an-
gleški poslanik izrazil v istem smislu ka-
kor ameriški poslanik, da se morajo pri-
znati vsi dolgovi, ki jih je naša država
napravila med vojno v Veliki Britaniji.
Vsota teh dolgov še ni določena. Po ra-

alijansa med prizadetimi narodi, am-
pak le zveze med režimi, ki so nam so-
vražni.

Taka alijansa bi nosila v sebi kal
skorejšnjega konca.

Pogodba med Rusijo in Bolgarijo?

Bukarešta, 1. junija. (Izv.) »Lupta«
poroča, da je bolgarski ministrski pred-
sednik Stambolijski sklenil z ruskim delega-
tom Rakovskim v Genovi pogodbo, po ka-
teri se Bolgariji priznava Dobrudža, Rusiji

pa Besarabija. V zmislu tega sporazuma se
Bolgarija obveže izgnati vse Wranglovece, s
čemer se razlaga tudi izgon ruskih emi-
grantov iz Bolgarije. Ta sporazum bosta v
kratkem ratificirali tudi obe državi.

Konferenca vladnih strank končana.

Belgrad, 1. junija. (Izv.) Danes so za-
stopniki vladnih strank končali razpravo o
volilnem zakonu. Sklenilo se je, da se uvede
kombinirana okrožna in okrajna volilna
lista. Volilni okrajji ostanejo isti, kakor v
prejšnji Srbiji. Glede količnika je bil spre-
jet predlog ministra Svetozarja Pribičevića.
Ta predlog se izroči danes klubom v na-
daljnje proučevanje. Potem pride zopet
pred zastopnike vladne večine, ki bodo
končno veljavno sestavili načrt, ki se potem
predloži narodni skupščini.

Belgrad, 1. junija. (Izv.) Konferenca
zastopnikov vladnih strank o volilnem za-
konu se je danes končala. Člani konferen-
ce so se zedinili, da je treba ustvariti jkun-
tim med predlogom ministra Pribičevića in
ministra dr. Marinkoviča ter med predlo-
gom radikalnih poslancev. V zmislu pred-
loga ministra Pribičevića se količnik tako
izračuna, da se deli število vseh oddanih
glasov pomnoženo za en glas s številom po-
slancev, ki odpadejo na dotično okrožje.
Dr. Marinković je predlagal, naj pridejo v
onih okrožjih, ki volijo šest do devet man-
datov, one liste vpoštev, ki sicer niso do-
segle količnika, vendar pa imajo največ
glasov pod količnikom. V okrožjih, ki volijo
več kot devet poslancev, prideta vpoštev
dve taki listi, ki sicer nista dosegli
količnika, se mu pa najbolj približata. Ra-
dikalski poslanci so predlagali, da nosilec
okrožne liste ne sme nastopiti kot kandidat
v okraju. O teh predlogih se bodo klubi po-
svetovali.

Sporazum z Italijo.

Belgrad, 1. junija. (Izv.) Nocoj je bila
v ministrskem predsedništvu seja ministr-
skega sveta, na kateri sta minister dr.
Krstelj in delegat dr. Rybač poročala o
sklenjenem sporazumu med Jugoslavijo in
Italijo glede izvedbe rapalske pogodbe,
katero naj vlada sankcionira. Tekom deba-
te so bile postavljene razne opazke, ki se na-
našajo na vprašanje manjšinskih šol, kakor
tudi na izvoz živil v Zadar itd. Pričakujejo,
da se ministrski predsednik Pašić povrne
v Belgrad, nakar bo ministrski svet defini-
tivno sklepal o vsej stvari.

Splošna mobilizacija italijan- skih fašistov.

Rim, 1. maja. (Izv.) Fašistovski od-
bor v Bologni razglša v posebnem oklicu
splošno mobilizacijo vseh fašistovskih zvez.
Oklic konča z besedami: »Bojna ura je
prišla. Zmaga mora biti naša.«

Grška bi rada Carigrad.

Atene, 1. junija. (Izv.) Vladno glasilo
»Katimerini« poroča, da Grčija ne more re-
šiti svojega narodnega vprašanja, dokler ne
zasede Carigrad in na ta način prisili An-
goro k popuščanju. »Patris« zatrjuje, da je
generalisim Papulas predložil svojo ostav-
ko, ker odobrava akcijo onih častnikov, ki

so pripravljali upor v Mali Aziji tudi po od-
redbah velesil glede evakuacije in da je za-
radi tega prišel v konflikt z vrhovnim ko-
misarjem Dergiadisom, ki je dobil tozadev-
no povelje in je tudi že pripravil vse po-
trebno, da se to gibanje zatire. Izdal je po-
trebne odredbe, da se vse pripravi za iz-
praznitev Smirne.

KRALJEVA POROKA.

Belgrad, 1. junija. (Izv.) Zagrebški
namestnik Juraj Demetrović in predsed-
nica ženskega društva gospa Zlata Kova-
čevićeva sta prijavila prihod 2400 Hrvat-
skih seljakov v Belgrad, ki bodo prisot-
vovali kraljevi poroki. Ti kmetje prine-
sejo seboj kot poročno darilo krasno ve-
zeno narodno nošo, ki jo nameravajo po-
kloniti bodoči kraljici.

Belgrad, 1. junija. (Izv.) Svečanim
manifestacijam na vodi povodom poroke
kralja Aleksandra bo prisostvovala tudi
italijanska torpedovka »69 PM«, ki bo pri
slavnostih zastopala italijansko vojno mor-
narico.

Belgrad, 1. junija. (Izv.) Povodom
oficielnih čestitk na dvoru povodom po-
roke ne bo sprejel kralj Aleksander no-
bene deputacije tujih državljanov razen
oficielnih inozemskih delegacij.

Belgrad, 1. junija. (Izv.) Doznava se,
da je doslej prijavljenih okrog 400 depu-
tacij, ki bodo kralju Aleksandru čestitale
k poroki.

Belgrad, 1. junija. (Izv.) Albanska
vlada je obvestila jugoslovanski kabinet
potom našega upravnika v Tirani, da bo
k poroki kralja Aleksandra odposlala po-
sebno deputacijo.

ZUNANJE POSOJILLO.

Belgrad, 1. junija. (Izv.) Včeraj ni bilo
mного posvetovanj o inozemskem posojilu.
Stališče Hollgartenove skupine še ni popol-
noma jasno. Belgijska skupina je potom
našega poslanika Antoina ponudila vladi
40 milijonov funtov in ne 30, kakor se je
prvotno poročalo. Ta belgijska skupina je
stavila ponudbo, da bi 20 milijonov funtov
posodila v gotovini, za ostanek pa bi doba-
vila razno blago.

SEJA GOSPODARSKO-FINANČNEGA ODBORA MINISTROV.

Belgrad, 1. junija. (Izv.) Snoči je imel
gospodarsko-finančni komite ministrov se-
jo, na kateri je dovil ministrstvu za zu-
nanje stvari kredit za organizacijo konzul-
arne službe v inozemstvu. Sprejet je bil
nadalje predlog ministra za vojno in mor-
narico, naj se na račun vojne odškodnine
nabavi v Nemčiji delavnica za popravila
letal. Na dnevnem redu je bilo tudi vpra-
šanje koncesije, katero je zaprosila fran-
coska družba Societe Generale iz Pariza,
da uredi v Belgradu veliko brezžično po-
stajo. To vprašanje se ni moglo rešiti, ker
minister za pošto in brzojav ni prisostvoval
seji. Sicer pa ta koncesija najbrže sploh
ne bo sprejeta, ker se po zakonu nikomur
ne more dovoliti koncesija za izrabo
brzojava.

Protestni shod proti raz- pustu občinskega sveta.

Klubi večine razpuščenega obč. sveta
sklicujejo protestni shod proti razpustu ob-
činskega sveta ljubljanskega v petek zve-
čer ob 6. uri

v veliko dvorano Uniona.

Na zborovanju bodo govorili zastopni-
ki vseh treh klubov in strank.

Na shod vsi, ki obsojate nasilni raz-
pust občinskega sveta, ki obsojate rušenje
občinske avtonomije ter ki hočete, da vodi
mestno gospodarstvo od ljudstva postavlje-
ni župan in ne od vlade imenovan komisar!

V petek ob 6. uri zvečer v Union!

KJE BO SEDEŽ PRIMORSKO- KRAJINSKE OBLASTI?

Belgrad, 1. jun. (Izv.) Poslanca Kučić
in Angelinović sta stavila vladi predlog,
naj se sedež primorsko-krajinske oblasti
ustanovi na Sušaku in ne v Karlovcu. V
parlamentarnih krogih se razmotriva o
možnosti, da se vse hrvaško Primorje s
Sušakom prideli splitski oblasti.

GLASOVI O ODSTOPU ZANELLE.

Kraljevica, 1. junija. (Izv.) Že nekaj
dni so razširjene govorice, da namerava
odstopiti predsednik reške vlade dr. Za-
nella. O tej demisiji so razširjene razne
verzije. V krogih konstituante se vse to
vesti odločno zanikajo. Predsednik Zanella
že zaradi tega ne more odstopiti, ker mora
v to privoliti reška konstituanta. Konsti-
tuanta pa stoji in pade z Zanello. Umik
predsednika dr. Zanelle iz javnega življe-
nja bi le ustregel željam raznih Contari-
njev in Castellijev, ki pa pri rešitvi re-
škega vprašanja predstavljajo italijansko
vlado.

ŽELEZNIŠKA KONFERENCA V BENETKAH.

Belgrad, 1. junija. (Izv.) Italijanska
vlada je pozvala našo, naj odpošlje svoje
delegat v Benetke, kjer naj bi se dne 12.
junija sestali z italijanskimi zastopniki gle-
de ureditve vprašanja južne železnice v
zmislu člena 320 st. germainске mirovne
pogodbe. Naša vlada je sprejela povabilo
in bo odposlala delegat v Benetke.

AMERIKA SE NE UDELEŽI HAAŠKE KONFERENCE.

Pariz, 1. junija. (Izv.) Po neki vesti
iz Washingtona je državni tajnik Hughes
sporočil, da Zedinjene države ne morejo
sprejeti vabila k udeležbi na haaški kon-
ferenci. Poslaniki zaveznikskih držav so
se zglasili v državnem departementu in
predlagali, naj odpošlje ameriška vlada
svoje delegat v nekatere komisije v Haa-
gu, ki se bodo bavile le z gospodarskimi
vprašanji.

STAVKE V ITALIJI.

Milan, 1. junija. (Izv.) Včerajšnja po-
gajanja med delodajalci in stavkajočimi
delavci kovinske industrije so bila brez
uspeha. Delavci se upirajo znižanju mezd.
Davi je izbruhnila stavka kovinarjev tudi
v Lombardiji.

LORD CHURCHILL GROZI IRCM.

London, 1. junija. (Izv.) Povodom
sklepa dogovora med stranko De Valere
in irskimi samostanci je izjavil lord Chur-
chill v poslanski zbornici, da bo Anglija
na proglasitev neodvisne irske republike
odgovorila z vojaško zasedbo Dublina,
nakar bo mesto uporabila za operacij-
sko bazo proti upornikom.

Belfast, 1. junija. (Izv.) Pri včerajš-
njih spopadih je vsega skupaj ubitih 10
oseb in 16 ranjenih. Več hiš je bilo vpe-
ljenih.

SILNA LAKOTA NA KITAJSKEM.

Belgrad, 1. junija. (Izv.) Šest miljo-
nov prebivalcev kitajske pokrajine Hunan
ogroža silna lakota. Ljudje umirajo v mno-
žicah. Celo ljudožrstvo se je ponekod po-
javilo.

Kupčija s svincom.

Bivši predsednik deželne vlade dr. Žerjav je rad snoval kupčijske načrte, ki so jih drugi imenovali gospodarske načrte. Ponajveč so bili namenjeni za mlado-demokratsko strujo, ki se je hotela uveljaviti. Zakaj neki bi dr. Žerjav postal sicer predsednik deželne vlade, zakaj bi se sicer dal imenovati za ministra? Morda še nobenega slovenskega politika delovanje ni nosilo v vseh ozirih tako izrazito strankarskega obilježja kakor je bilo to pri dr. Žerjavu po zlomu. Splošni blagor se je pri njem precej identificiral s koristjo demokratske stranke, oziroma njegove mladoliberalne frakcije. Samo enkrat se je zdelo, da je šinil v njega boljši duh; toda če je tudi tedaj imel svoje posebne namene, nam je težko presojati. To je bilo tedaj, ko se je g. deželni predsednik dr. Žerjav spomnil, da je v Sloveniji nakopičenega precej svinca, ki bi se dal z velikim dobičkom prodati. Treba je najti samo pravo obliko. In ker je imel g. deželni predsednik dr. Žerjav najožje stike in zveze s tedanjim ravnateljem Jadranske banke g. Praprotnikom, je prav lahko dobil pravo obliko, ker g. Praprotnik je v takih stvarih pravi ženi. Spomnil se je, da so med vojno nekatere zadruge, ko niso bile v okrilju Zadrugne zveze, precej trpele in bi bilo dobro v svrhu njihove sanacije nekaj storiti. Tudi neki dom v zasadenem ozemlju je bil v velikih stiskah, končno pa je bilo treba misliti tudi na denarna sredstva v narodnoobrambne namene. Ako ne marate v te dobre namene sodelovati, je dejal, bomo pa sami brez koristi za združništvo izvedli. Kdo bi mogel tajiti, da so bili ti nameni dobri, ako bi bil tudi način izvedbe tega načrta ravnotako neoporečen in ako bi se bila kupčija s svincom v te svrhe brez vsakih drugih namenov izvršila? Čut pravičnosti, ki ga drugod pogrešamo, nam narakuje, da to priznamo.

Tako je spravi dr. Žerjav skupaj konzorcij, ki je položil kupnino, vso akcijo je pa potem vodil in izvedel v sporazumu z dr. Žerjavom gosp. Praprotnik. Konzorcij, ki naj bi vnovil 386 vagonov svinca, se je sestajal iz Jadranske banke, Zadrugne zveze in »Like«, rudarske in industrijske d. d. v Zagrebu. Kdo sta prva konzorcijalista, je vsakomur znano, kaj pa je »Like« in zakaj jo je pritegnil dr. Žerjav v ta konzorcij, bi pa vedeli povedati v prostorih Delniške tiskarne, oziroma »Jutra«. Izkupiček od prodaje svinca pa naj bi se razdelil tako-le: 80%, odračunski carino in kupnino dobi »Propagandni fond«, konzorcijalisti pa vsak po eno tretjino od ostanka. Za prodajo kupljenega svinca je pa ustanovil g. Praprotnik, ki je vodil celo akcijo, Jadransko montansko družbo z o. z., katere poslovodja je bil hkrati. Drugi poslovodja te družbe je bil g. Felix Bellak na Dunaju. Razmerje deležnikov v Jadranski montanski družbi je bilo sledeče: 34% Felix Bellak, 66% pa oficijelno Jadranska banka podružnica Ljubljana, od katerih je pa dejansko pripadalo njej le 36%, na ostalih je pa bil g. Praprotnik udeležen kot poddeležnik s 15%. Ta montanska družba je pa imela dejansko, četudi ne imenoma, podružnico na Dunaju v Metallgesellschaft, ker je poslovala na račun in nevarnost Jadranske montanske družbe in ravnatelj ter poslovodja te Metallgesellschaft ni bil nihče drug kakor — Felix Bellak. Svinec se je prodajal na različne odjemalce. Tako se je prodalo 100 vagonov na Bellakovo družbo po L 2-80 kg, ki pa je ves svinec prodala takoj naprej na skupino budimpeštanskih velebank po L 3-25 kg.

Tako konzorcijalisti razen Jadranske banke sploh niso vedeli za pravo prodajno ceno in so bili oškodovani za razliko med obema cenama, ker je to diferenco dobila Jadranska montanska družba v Ljubljani in ne konzorcijalisti. Ta diferenca pa ne znaša nič več in nič manj nego 450.000 lir, to je po tedanjem kursu 1.995.364 K 60 vin.

Ista manipulacija se je dogajala pri prodaji 28 vagonov svinca iz količine 386 vagonov. Jadranska montanska družba je kupila od konzorcija 28 vagonov po 9-50 K, skupaj 2.660.000 K. Že šest dni poprej pa je prodala Strojnim tovarnam in livarnam v Ljubljani isti svinec po K 12-50 kg. Diferenca je znašala torej 870.000 kron. Osrednji urad drž. mont. obratov, ki je moral misliti, da so direktno od konzorcija kupili svinec Jadranska montanska družba, marveč je, soditi po dovoljenju, morala misliti, da so direktno od konzorcija kupile svinec Strojne tovarne. In to se je zgodilo v času, ko se je pripravljala koroški prebiscit!

66 vagonov svinca je kupil od Osrednjega urada državnih montanskih obratov v Ljubljani konzorcij, sestojec iz Jadranske banke podr. Ljubljana, Zveze slovenskih zadrug in Zadrugne zveze. Od prodaje tega svinca bi naj participirali na čistem dobičku Propagandni fond 80%, Zveza slovenskih zadrug 10%. Jadranska banka 5% in Zadrugna zveza 5 procentov. Od teh 66 vagonov svinca se je prodalo 46-5 zopet na Metallgesellschaft na Dunaju po K 19 kg, ta pa je ves ta svinec prodala takoj naprej na skupino budimpeštanskih bank po K 24 za kilogram, kakor pri kupčiji s 386 vagoni. Tudi tukaj je bila med konzorcijem in pravim kurovalcem vršena Metallgesellschaft. Diferenca znaša 2.325.425 K.

Naibolje je pri celi stvari to, da konzorcijalisti, ki z izvedbo kupčije niso imeli nobenega opravka, ampak so glasom pogodbe v omenjene dobrodelne svrhe imeli samo participirati na dobičku, za ta način manipulacije niti vedeli niso in naravno niso mogli vedeti ter so napravili velike oči. Ko jim je Jadranska banka pod novim vodstvom sama naznanila, za kolike vsote so bili oškodovani, in izjavila, da hoče skrbeti za to, da se Jadranska montanska družba ne bo okoristila na račun konzorcijalistov, torej v prvi vrsti Propagandnega fonda, namenjenega v narodnoobrambne svrhe. Koliko pa tega propagandnega fonda dosega ni šlo v narodnoobrambne svrhe, oziroma se ga še ni izročilo pravemu gosposodariu, bosta pa vedela najbolje gg. dr. Baltič in Ivan Hribar; to pa je zopet poglavje zase.

Iznesli smo te podatke zaenkrat, ne da bi izvajali naravnih zaključkov, marveč zgolj v informacijo javnosti in da osvežimo spomin g. dr. Žerjavu in »Jutrovcem«. Da bomo pa o zadevi še govorili, je jasno, zlasti ako bi se poleg drugih očitkov g. Kamenaroviča hotel potlačiti tudi njegov očitek glede propagandnega fonda. Ta naša pripomba ni namreč tako brez, no, saj se razumemo: Gospod minister zahteva od državnega pravdnika, mesto da bi državni pravdnik zahteval od njega...

Rentabiliteta državnih železnic v Sloveniji.

(Iz železničarskih krogov.)

Gospod inž. Klodič, podravnatelj zagrebškega ravnateljstva je razpravljal v Vašem cenjenem listu v številkah z dne 14., 16. in 17. m. m. med drugim tudi o progah

državnih železnic v Sloveniji. V gorenjih člankih si je nadel nalogo, da naslika pred javnostjo slovenske proge kot iste, ki edine povzročajo zagrebškemu ravnateljstvu primanjkljaj. Če bi bila ta trditev resnična, zakaj neki ravnateljstvo državnih železnic v Zagrebu do sedaj še nobenega poslovnega poročila ni objavilo, kakor je to storilo ravnateljstvo v Sarajevu že za leto 1919/20? Iz objavljenega pravilno sestavljenega poslovnega pregleda bi se šele lahko videlo, v koliko se rentirajo proge v Sloveniji in v Hrvatski in prepričani smo, da bi bil rezultat popolnoma drugačen.

G. Klodič trdi, da gre ogromna večina tranzitnega prometa po južni železnici, med tem ko pripisuje ostalim progam zagrebškega ravnateljstva kar za 330 milijonov tranzitnega prometa. Ne bomo trdili, da zadnje ni res, dasi ne vemo, odkod ti podatki, trdimo pa, da odpade velik del tega prometa ravno na državno železniške proge v Sloveniji in trdimo dalje, da ne odgovarja resnici, da gre tranzitni promet v Sloveniji po ogromni večini po južni železnici. Ves tranzit belgrajškega, subotičkega, sarajevskega in zagrebškega ravnateljstva v Nemčijo, Švico in zapadno Čehoslovaško in obratno — in ta promet ni majhen — gre po državno železniški progi v Sloveniji Bubenjari—Jesenice. Glasom obstoječih predpisov morajo pri izvozu biti vse pošiljke frankirane do meje, to je do Jesenic, vozniino poberejo tedaj gori omenjena ravnateljstva; ves uvoz je pa od meje nefrankiran, torej poberejo vozniino zopet ta ravnateljstva. Dohodki, ali bolje rečeno, prejemki državno železniških prog v Sloveniji obstajajo po večini le iz lokalnega, oziroma priključnega prometa. Če g. Klodič trdi, da vozi ravnateljstvo v Zagrebu ves tranzit zastoni, velja to naravno tudi za proge v Sloveniji v katerem slučaju bi izgnila njihova pasivnost. Da pa bi jim tega ne bilo treba šteti v dobro, je seveda najbolje trditi, da gre skoro ves tranzitni promet po južni železnici.

Mirno lahko trdimo, da ne odgovarja dejstvu, da bi bile državnoželezniške proge v Sloveniji kar za 100 milijonov letno pasivne, trdimo celo, da niti pasivne ne morejo biti. Komur je promet, bodisi tovarov, bodisi osebnih na teh progah znan, bode vedel, da je ta veliko večji, kakor je bil pred vojno. Saj imamo zlasti na progi Jesenice—Bubenjari dnevno po 3—4 izredne tovorne vlake v vsaki smeri in tudi promet na lokalnih progah je močnejši, kakor je bil pred vojno. Oseba pa je vobče manj kakor pred vojno. Ali ve g. Klodič, da je proga Ljubljana—Jesenice zasledena z osebjem samo za dnevni promet, dasi traja služba na tej progi po večini od 5. do 24., da celo preko 24. ure? In ve li nadalje g. Klodič, da mora strojno in vlakospremno osebje v službo velikokrat že po 6 do 8 urnem odmoru, potem ko je imelo poprej 12 do 24 urno službo? Kaj ne, vse to so faktorji, ki govorijo za pasivnost železnice? Mimorede omenimo tudi, da je popravila in da popravlja kurilnica v Ljubljani številne stroje, ki so bili oddani na proge izven območja inšpektorata in opravljajo tem službo. Stroški vseh teh popravil, ki znašajo tudi milione, pa grejo vsi na račun prog v Sloveniji; ako postane stroj neraben, pride nazaj v Ljubljano, ako je treba nadomestiti kake dele, jih mora poslati zopet kurilnica v Ljubljano. Ne omenili bi vsega tega, ker ne spada v javnost, a smo dolžni vspricho trditve, kako visoko so pasivne državnoželezniške proge v Sloveniji.

Politično novica.

+ Stojan Protić v Zagrebu. Ob priliki Protičevega obiska v Zagrebu priše »Obzorje«, da bi bilo dobro, če bi šel Protić tudi

v Ljubljano in Split, ker bi se povsod lahko prepričal, da je zadnji čas za nastop radikalne stranke v smislu revizije ustave. — V Ljubljani se Stojan Protić o tej potrebi ne bo prepričal. V Ljubljani so sami demokratski centralisti. Kakor čujemo, se jim bodo pridružili celo reducirani uradniki, ob doklade došli uslužbenci in vsi profesorji za neizplačanimi nadurami. Proti taki demokratski bojni četi ne opravi nič niti kaka Protičeva »Orjunac«.

+ »Neboj se brate!« Tako pravi »Jutro« v svojem večeršnjem pozivu na avtonomiste, katere poziva, naj ne molče, »ko drži črnogorski brat Kranjca za vrat.« — Zlodja, kako pa naj vpijejo, če jih tišči črnogorski brat za vrat?

+ Podkupljeni listi. »Žalostno je najbolj to, da je tudi v Ljubljani toliko listov, ki so črnogorskim bankirjem na prodaj« — tako tarna večerajšnje »Jutro«. — Ali »Jutro« ni nikomur na prodaj? Vsaj visi v vsaki trafiki tabla z debelim napisom: Tukaj se prodaja »Jutro«...

+ Rusko-italijanska trgovinska pogodba. Te dni se je v Genovi podpisala rusko-italijanska trgovinska pogodba, ki obsega te glavne točke: Italijanski državljani smejo v Rusiji neovirano izvrševati razne obrti; med obema deželama velja pravica največje ugodnosti; Trst je za rusko blago prosta luka, Odesa pa za italijansko. Pogodba obsega vse sedanje sovjetske republike in velja za dve leti, nakar se mora zopet podaljšati.

Poziv in prošnja slovenskemu narodu.

12. aprila 1922 je minulo 10 let, odkar je umrl znameniti slovenski pisatelj, advokat dr. Janez Mencinger, ki si je pridobil zaslug za probudo in napredek slovenske književnosti.

Pred kratkim se je osnoval odbor v Bohinju, ki si je dal nalogo, da vzida v rojstno hišo dr. Janeza Mencingerja spominsko ploščo, da pobira za kritje s tem združenih stroškov po vsej Sloveniji prostovoljne prispevke in da morebitni prebitek uporabi za »Dr. Janeza Mencingerja dijaško ustanovo«, odnosno za kak drug slovenski kulturni namen, ako bi se za prvo ne dosegel zadostni prebitek.

Podpisani »Odbor za proslavo spomina dra. Janeza Mencingerja v Bohinju«, »Slovenska Matica« v Ljubljani in »Društvo slov. leposlovcev« v Ljubljani pozivljajo in prosijo vse zavedne Slovence in Slovence, ki uvidevajo, kaj nam velela naša narodna dolžnost, da v zgoraj navedeni namen po svojih močeh ne žrtvujejo le sami, temveč vsak v svojem krogu znancev in prijateljev zastavijo svoje sile, da ta naša kulturna akcija uspe kar naj-silnejše.

Odkritje spominske plošče bi se vršilo v nedeljo, dne 2. julija 1922. leta.

Za »Odbor za proslavo spomina dra. Janeza Mencingerja v Bohinju«: Ivan Rozman, l. r. t. č. predsednik, Alfonz Mencinger, l. r. t. č. tajnik, Franc Maverič, l. r. t. č. blagajnik. — Za »Slovensko Matico v Ljubljani«: Dr. Dragotin Lončar, t. č. predsednik. — Za »Društvo slovenskih leposlovcev« v Ljubljani: Fran Finžgar, t. č. podpredsednik.

Dnevne novice.

— Tehnična srednja šola v nevarnosti. Z večerajšnjim dnevem je stopilo učiteljsko osebje tehnične srednje šole v Ljubljani v štrajk ter ne poučuje nobenih nadur več. Redni pouk se vrši naprej, nadure pa so ustavljene, ker profesorji že od 1. januarja dalje niso prejeli nobenih plačil za nadure. To je že druga šola na Slovenskem, ki bo upropaščena vsled pomanjkanja kreditov. Z ozirom na sedanji proračun je pričakovati, da bo ta prvovrstna šola drugo leto popolnoma zaprta. Tehnična srednja šola v Ljubljani je edina popolna tehnična srednja šola v celi državi. V Belgradu sicer obstoji ena — a le na papirju, v Zagrebu in Splitu pa so samo delne šole te vrste. Sedanji režim nam ubija naše prvovrstne zavode!

— Kraljeva poroka. Zagrebški in belgrajski listi objavljajo uradno dodelitev prostorov v belgrajski saborni cerkvi na dan kraljeve poroke. Predpisana obleka je frak. Časnikarji bodo na koro, ampak če bodo peli, še ni ugotovljeno.

— Kraljeva poroka in Dubrovnik. Na eni zadnjih sej občinskega zastopa v Dubrovniku je prišlo do hudega spopada med radikalc in demokrati. Ko so radikali predlagali, naj občina pošlje kralju poseben poročni dar, je njihov predlog propadel. — Demokratje v Dubrovniku od katerih je bila odvisna odločitev so se na ta način izkazali kot sijajni patriotje.

— Spomenik nepoznanemu junaku. Včeraj je bil na gori Avali pri Belgradu ob veliki udeležbi občinstva odkrit spomenik nepoznanemu junaku. Odkritje je bilo zelo svečano. Med drugimi so prisostvovali slovesnosti predsednik narodne skupščine dr. Ribar s tajnikom dr. Janjičem, vojni minister general Vasič, načelnik celokupnega orožništva, belgrajski župan in mnogo zastopnikov raznih društev itd. Med drugimi je dala tudi vlada po svojem zastopniku po-

Marij Kogoj:

Naši pevski zbori.

Pri gledanju razvoja, ki se tiče proizvajanja slovenskih glasbenih umetnin, se nam pokaže tudi pot in stopnja dovršenosti, ki so jo dosegli pevski zbori v Sloveniji.

Nastali so naši zbori največini v čitalniški dobi, to je tisti čas, ko so se Slovenci bodrili in navduševali za narodno zavednost in prosvitljenost ter so se družili v odporu proti zapostavljanju in zatiranju od strani oblasti. Zbori so tedaj bili tisto polje, kjer so se ljudje lahko izgovorili, izpeli, ali kratko povedano: oddahnili. Bilo je to stanje, kakor ga sedaj nahajamo v zasadenem Primorju, kjer pomeni eksistenca podobnih institucij sama nenadomestljivo dobrino.

Sedaj, ko imamo — če že ne drugega — vsaj šolstvo, ki temelji v vsem svojem obsegu na nacionalnih tleh, izostane glavni del pomena, ki ga je imelo prepevanje v prejšnjih dobah. Istočasno pa je zgubilo svojo moč tudi za skupno delovanje potrebno bodrilo. Ljudje, ki so prej iz narodnih momentov bili pripravljeni sodelovati pri kulturnih institucijah, so pričeli zgubljati veselje in pripravljenost do dela. Nove razmere so pokazale potrebo novega

bodril. Interes ljudi bi se imel obrniti na umetniško stran, ljudje bi morali dobiti niti iz občečloveških motivov. Ker je pa delovanje institucij, ki imajo skrbeti zato, da se slov. glasba proizvaja v vedno izdatnejši meri, ostalo pri svoji stari metodi, smo prišli do tega, da je produkcija kljub svoji pičlosti postala večja od reprodukcije, to se pravi, da se od komponiranih skladb izvaja le en gotov del, medtem ko ostane njih bojši del le na papirju. Posledica tega je, da se poznavanje slovenske glasbe vedno bolj omejuje, tako da slovenska publika ne ve prav nič, kaj se godi danes in kaj se je pri nas godilo pred 10 leti, kaj šele pred 40!

Iz vsega tega je razvidno, da je treba vodilnih misli, ki bi uredile izvajanje nastalih umetnin, da je treba programa. Koncertni sporedi naj ne bodo slučajnosti. Moramo vedeti, kaj se je pri nas godilo, kakor nam ne sme ostati skrito, kaj se godi danes. Zato je treba glede izvajanja skladb postaviti na mesto brezprogramnosti načrt, ki bo omogočil, da se javnost informira o razvoju naše glasbene umetnosti, informira o tem, kaj imamo pomembnega in lepega v sedanosti in preteklosti in da ve tudi to ceniti.

Kakor je res, da so Slovenci dobri pevci, tako je tudi res, da ga ni pevskega zbora na Slovenskem, da bi mogel človek

biti zadovoljen. Niti glede izrazitosti, niti glede tehnike. Pri razglabljanju, kaj je temu vzrok, bi prišli na take resnice, ki bi jih velika večina ne mogla razumeti, komaj da bi jim verjela. Mislim le, da bi po danih predpogojih morali imeti naravnost vzorne zборе in da bi Slovenci morali znati peti na način, ki bi presenečal. Dokler se to ne zgodi, ni mogoče reči drugače, kakor da smo svojo naravo oškodovali in da svojih darov nismo izrabili.

Zbori na Slovenskem naštudirajo konsekvntno skladbe lažjega značaja in sicer v vsakem oziru: v muzikalnem in tehničnem. Medtem ko obstoji na Hrvaškem težnja, proizvajati kolikor mogoče težke stvari in zbori med seboj kar telmujejo, kdo izmed njih bo zmogel težke zборе bolje, se naši zbori drže od prvega do zadnjega gori navedenega pravila.

Vsi govorijo o dobri volji tu ne pomagajo nič. Stvar ostane taka, kakoršna pač je: Ni bilo dosedaj niti enega večera slovenskih narodnih pesmi, niti enega večera odbranih skladb Jacoba Gallusa, niti en večer mlajših in sploh niti en vpoštovanja vreden historičen nastop informativnega značaja. Kaj se godi od Lajovica sem, ne ve živ krst (da se je dal kak Ravnikov zbor v slabem prednašanju, pač ne pride vpoštev). Tako je treba, da počakamo!

ložit ob grobu nepoznanega junaka lep venec. Popoldne je spomenik posetil tudi kralj Aleksander.

— Za prehrano pasivnih krajev Slovenije. Pokrajinska uprava nam sporoča: Za prehrano pasivnih krajev v Sloveniji je odobrila centralna vlada na predlog pokrajinske uprave 2 milijona dinarjev kot obratni kapital v svrhu nabave živil. Ubožnim slojem se bodo oddajala živila kolikor bo to mogoče po nižjih cenah, a izjemoma celo brezplačno. Vsa ta pomožna akcija, ki stoji pod neposrednim nadzorstvom pokrajinske uprave, se bo čimprej izvedla.

— Na naslov poštno-čkovnega urada v Ljubljani. Iz krogov imejiteljev tekočih računov pri poštno-čkovnem uradu nam pišejo: Pred časom smo bili vajeni, da smo dvignili pri čkovnem uradu dnevno lahko poljubno svoto svojega dobroimetja. Zadnje dni pa doživljamo, da nam čkovni urad naše čke vrača s pripombo, da nima gotovine na razpolago ter da naj čakamo, ali nam pa izplačuje neznatne svote. Naše skromno mnenje bi bilo, da to niso zdrave razmere, ker s tem trpi naša industrija, trgovina in obrt ki prihaja lahko na ta način v kritičen položaj. — Končno, kako pridemo mi do tega, da se čkovni urad angažira pri raznih bankah na naš račun. Upamo, da bo to zadostovalo.

— Otvoritev telefonske centrale v Planini pri Rakeku. Pri pošti Planina pri Rakeku je bila dne 12. maja t. l. otvorjena telefonska centrala z javno govorilnico za krajevni in medkrajevni promet.

— Srbsko-pravoslavni škof Dositej se te dni zopet mudi v Pragi.

— Pametna prepoved. Češkoslovaško naučno ministrstvo je pred kratkim prepovedalo vsako nabiranje denarnih prispevkov v šolah. Sedaj je to prepoved še poostrožil in opozorilo, da se v šolah ne smejo nabirati niti darovi za dijaške podporne fondе.

— Izlet na Golico priredijo člani in starešine trž. akad. društva »Balkan« na binkoštno nedeljo. Odhod iz Ljubljane glav. kolodvoza ob 11.28 uri na Jesenice, kjer se snidemo s starešinami oziroma člani iz Primorja, ki prispejo iz Podbrda ob 13.25 uri.

— Avtomobilna prometna d. d. naznanja cenj. občinstvu, da otvori v soboto, 3. junija, redni avtomobilni promet na progi Lesce—Bled, ter opozarja, da bo redna zveza k prihodu in odhodu vsakega osebnega vlaka s postaje Lesce.

— Dotičnega gospoda, ki je zamenjal v vlaku svoj zavoj z vojaškimi stvarmi, to je bluzo, čepico in rokavice z mojim, v katerem se je nahajal par rumenih čevljev, prosim, da isto pošlje na naslov I. Jug. fa. Thaller Kerschbaumer, Zagreb, Illica 10. Ljudi dobi svoje stvari nazaj.

— Kasnovani pretepač. Jože Pišman iz Britofa je 19. marca na Britofu brez povoda napadel Petra Cudermana in Janeza Vidmarja in ju poškodoval. Sedel bo zato 3 mesece v težki ječi.

— V Savi utonil je 29. maja 14 letni Anton Zupan iz Kranja. Padel je na bregu Save nad Majdičevim mlinom kozo. Ker je bil fant božjasten, je dobil najbrže napad, se onesvestil in je padel v Savo, ki ga je nesla proti Drulovski.

— Prijet atentator. V Subotici je bil aretiran Geza Bala, eden izmed atentatorjev na demokratiški klub v Budimpešti, o katerem smo že poročali. Svoj čin je priznal in izjavil, da je član organizacije »Probujeji Mažarove«. Ta organizacija odgovarja našim »Orjuncem«.

— Zaprti mesarji. Oslješka policija je radi pretiranih cen zaprla več mesarjev, na kar so drugi mesarji takoj znižali cene mesu.

— Prostovoljno gas. društvo v Sori priredi v nedeljo, 4. junija in ponovi 5. junija 1922 v gasilskem domu predstavo s petjem in Finžgarjevo dramo »Razvalina življenja«. — Začetek ob 15. pop. Vabljeni vsi! — Odbor.

— Požar v otroškem domu. Dubrovnik, 6. junija. (Izv.) V ponedeljek se je vnela streha otroškega doma v Dubrovniku. Hiša je popolnoma zgorela. Škoda znaša pol milijona kron.

— Potratno je živel Miha Pemk iz Hotiča, vsled česar so pričeli ljudje ugibati, kje da je dobil denar. Tudi orožniki so se zanimali, odkod je dobival Pemk denar in so ugotovili, da je v noči na 1. majnika vlomil v hišo Marije Pavliha v Zgornjem Hotiču in odnesel 8000 K denarja, večjo množico cigaret, bonbončkov in rumu. Pokoril se bo 2 meseca v težki ječi.

Štajerske novice.

Š P. Alfonz Svet, župnik iz Št. Vida pri Ptuj, je po srečno prestani tretji operaciji 29. maja zapustil dež. bolnico. Vrlemu in obče priljubljenemu gospodu želimo še mnogo zdravih let.

Š Kampelj naslednik rokovnjača Dimeža. Iz mariborske kaznilnice pobežli Kampelj se zdaj ogroža celo mariborsko okolico. V zadnjem času je postal predrzen in si dovoljuje avanture kakor svojčas sloveči gorenjski rokovnjač Dimež. Ne-le, da je v nedeljo pri belem dnevu se pojavil v svoji vasi Rogozji pod Pohorjem, tam v gostilni si je dal plačati pijačo in še plesal z dekleti; prišel je tudi v Maribor, da ondi sam poize, kako ga zasledujejo po šumah Pohorja. Oparili so ga tudi ob belem dnevu na najbolj živahnem trgu, Glavnem trgu. Pojavlja se tudi v Rošpodu in sploh cel mariborski okolici. Municije mora imeti dovolj, kajti bavi se tudi s strelalnimi vajami po gozdih. Ljudem s ponesom demonstira, kako je ustrelil orožnika. Med ljudstvom je že razširjena vest, da je Kampelj nedotakljiv in da mu noben vrag ne more blizu. Kakor Dimež tudi on ne ropa, mu ni treba, ker mu ljudje iz strahu ponujajo sami, kar poželi. Vsakogar, ki mu je sumljiv, ustavi z nabitim revolverjem ter ga izprašuje, ako ni detektiv. Za bližnjorožnikov ima tako hla nos, da jim izgine takorekoč tik pred nosom. Varnostne oblasti bi storile dobro, ako se fotografije tega rokovnjača razmnože in razdele, tako da ga lahko vsakdo spozna.

Gospodarstvo.

Dr. Basaj:

Pravem združništvu.

Etični pomen združništva.

Čimbolj se družba diferencira, čimbolj se delo deli, tembolj kompliciran je ustroj družbe in njene gospodarstva. Diferenciacija družbe in delitev dela pomenita pa napredek. Vsled večje kompliciranosti gospodarskega ustroja izrabijo položaj oni, ki imajo veliko gospodarsko moč in malo krščanske pravičnosti in znajo urediti gospodarstvo tako, da gospodarski napredek prinaša koristi le poedincem, masa pa ostane v istem položaju, ali pa živi kljub napredku še slabše.

Zato pa tehnični in gospodarski napredek še ne pomenita zboljšanja blagostanja mas, ker z napredkom ni za obče blagostanje dan glavni pogoj: izobražen čut socialne pravičnosti, tanka socialna vest. Le pod tem pogojem se bo komplicirano gospodarstvo uredilo tako, da bodo sadovi novih pridobitev, sadovi napredka služili občemu blagostanju, zboljšanju položaja širokih slojev.

Tudi, ako smo optimisti in verujemo v moralni in etični razvoj vsopredno z gospodarskim in tehničnim napredkom, vendar ne moremo iti tako daleč, da bi priznali poedincu ali razredu sposobnost biti objektivni sodnik v lastni stvari, ki naj bi meril na podlagi svoje socialne vesti sam sebi pravico. Zato je treba višjega foruma. Ta višji forum je organizacija, ki je stvorila celokupnost občnosti interesov nasproti poedincu in nad poedincem in njegovimi interesi, ki izključuje po svoji ustavi pristranost in izkoriščanje, ki zagotavlja enakopravnost.

Take organizacije s tako ustavo imamo v združbah. Organi združbe imajo voditi združbo po predpisih, po statutu ne v svojo korist ampak v korist celokupnosti, v korist vseh članov.

Priznati je treba, da je s tem naloga šele na pol rešena. S takimi organizacijami smo šele onemogočili sebičnost in brezobzirnost poedincev v škodo bližnjega in v škodo občnosti; vpregli smo njegovo sposobnost in njegove sile v korist celokupnosti.

Še bolj sebične in še bolj brezobzirne so pa druga proti drugi organizacije. Ako pri poedincih vendar mnogokrat moramo priznati, da imajo socialni čut, da upoštevajo zahteve pravičnosti, ne moremo tega trditii o organizacijah. Žalibog ozažujemo, da organizacije v medsebojnem razmerju mnogokrat ne upoštevajo niti formalnih zahtev individualističnega prava, ampak da velja v razmerju organizacije do organizacije kot najvišje načelo sila, da se uveljavlja med njimi prevara. Opažamo, da se smatra kot popolnoma opravičeno in samoumevno mnenje, da sme biti organizacija proti organizaciji, razred proti razredu, narod proti narodu krivičen, nasilen, prevaran.

Opažamo, da to, kar po naših moralnih nazorih ni dovoljeno poedincu, sme brez očitkov in brez greha izvršiti kolektiv, organizacija. Prepovedano je nasilje, prepovedano je orožje poedincu. Oborožili pa so od temena do pete ves narod za najhujša nasilja. Postavili so sodnike za prepirke. Za spore, ki odločajo o dobroti tisočev in katerih posledica je beda in gladovanje tisočev, za take spore med delavcem in podjetnikom, med razredom in razredom pa je še obče v rabi in končno odločuje stavka, izprtje, bojkot. Za njih rešitev ne najdemo višjih načel, višjih vidikov.

Nasproti temu je združna organizacija s prvega početka postavila kot temeljna in obvezna moralna načela kakor veljajo za poedince. Kar ni dovoljeno poedincu in s čemer krši Kristusov nauk poedinec, to tudi ni dovoljeno organizaciji, kolektivu in s tem se pregreši proti Kristusovemu nauku tudi organizacija.

Združništvo stoji na stališču, da veljajo glede morale in etike ista načela za organizacijo, kakor za poedince. Proti načelu sile je združništvo postavilo načelo pravičnosti in proti egoizmu ljubezen do bližnjega in vzgojo k skupnosti, solidarnosti. In ta načela uveljavlja združništvo ravno tako v razmerju poedincev do organizacije, kakor tudi v razmerju ene organizacije do druge. In kakor se morajo pri organizaciji poedincev v skupnost izločiti ali pa vsaj omejiti interesi posameznika radi višjih skupnih interesov, tako se pri organizaciji skupin, kolektivov, zdruget itd. morajo izločiti oziroma omejiti interesi nižje edinice radi dosege višjih interesov, ki so svrha nadrejene edinice.

To se mi je zdelo potrebno uvodoma omeniti, ker je bistveno za pravo združništvo in se po tem združništvo silno loči od gospodarskih, stanovskih in drugih organizacij bojnege značaja, dočim je združništvo vsled tega način in pot k socialnemu miru.

Š Sejmiski vestnik drugega ljubljanskega veleosejuna. Izšla je prva številka tega informativnega lista. Prinaša informativne članke in sejmiski red v slovenskem, hrvaškem, češkem, nemškem in francoskem jeziku, ter razne članke, med njimi članek češkega konzula dr. Beneša in avstrijskega generalnega konzula dr. Kohirussa. Številka je opremljena z lepimi ilustracijami.

Š Vinarsko društvo v Mariboru. Dne 28. maja 1922 se je ustanovilo v smislu pravil Glavne zveze jugoslovanskih vinogradnikov krajevno vinarsko društvo v Mariboru. V izvrševalni odbor so izvoljeni: Ivan Janžekovič, veleposestnik v Leitersbergu, predsednikom; Franjo Thaler, veleposestnik v St. Ilju, podpredsednikom; Sotler Josip, strokovni uradnik vin. šole v Mariboru, tajnikom; Miovč Peter, veleposestnik v St. Ilju, blagajnikom; Supanič Alojzij, veleposestnik v Vajnu, Šerbinek Ivan, posestnik v Vrčičah, Rudl Franjo, posestnik v Kamnici, Robič Feliks, veleposestnik

v Limbušu, odbornikom. Društvo šteje že danes več sto članov, temu primerno je bila udeležba na ustanovnem občnem zboru jako lepa, kar znači, da je zanimanje med vinogradniki za društvo veliko. Navzočim je ugaljalo predavanje vinarskega ravnatelja Puklavca o pravilnem zatiranju trtne strupene rose (Peronospora viticola) ter grozdne plesni (Oidium Tuckeri), osobito, ker je predavatelj iz lastne skušnje povedal marsikaj novega. Vinogradniki! Organizirajte se povsod v smislu uvodoma navedenih pravil, ki so vam že znana, da pridemo čem prej do ustanovitve pokrajinske oz. glavne zveze vinogradnikov cele Jugoslavije, ki bo vsestranski zastopala koristi vseh vinogradnikov. V slogi je mož! Za sprejem v društvo naj se oglašajo zanimanci mariborskega okraja pri tajniku Josipu Sotlerju na vinarski in sadjarski šoli v Mariboru ali pa pri drugih zaupnikih, ki se nahajajo skoro v vsaki občini.

Š Nove menične golice. Po razglasu delegacije ministrstva financ z dne 4. maja 1922, se smejo menične golice stare emisije poedinih pokrajin uporabljati še do 1. junija 1922. Stare emisije meničnih golice se morajo vzeti iz prometa do 1. avgusta 1922. Po začasnem zakonu o državni trošarini, takšah in pristojbinah z dne 11. julija 1921 pa se ima plačevati taksa za menične obveznosti, izdane v državi, edino le z uporabo taksnega papirja; ta takсни papir so nove menične golice, kakor jih točno opisuje gornji razglas delegacije ministrstva financ v Ljubljani in kakršne je vlada šele sedaj, po približno enem letu izdala. V nekaterih listih je bilo objavljeno vsled napačnega tolmačenja dotičnega razglašja, da je treba do 1. avgusta vse menice na starih blanketi obnoviti, sicer izgubijo veljavnost, kar je pa čisto napačno. Razglas govori samo o tem, da se morajo menične golice starih emisij (blanketi s tiskanimi kolektivi) vzeti iz prometa, ne govori pa o veljavno izpolnjenih in podpisanih menicah, ki so bile podpisane pred 1. junijem. Takih menic ni treba obnavljati, dokler jim ne poteče rok zapadlosti.

Š Trgovski odnosi med Češkoslovaško in Švico. L. 1921 je uvozila Švica iz Češkoslovaške blaga za 89.156.000 šv. frankov (med tem sladkorja za 64 milijonov frankov). Izvozila pa je v Češkoslovaško blizu za 21.692.000 šv. frankov.

Š Naša trgovina s Švico. V letu 1920 smo izvozili v Švico blaga za 25 milijonov šv. frankov, l. 1921 pa blaga za 47 milijonov šv. frankov. Uvozili smo pa iz Švice l. 1920 blaga za 8 milijonov šv. frankov, l. 1921 pa za 5.5 milijonov šv. frankov.

Š Književodstvo za lesne obrt (mizarstvo, kiparstvo, rezbarstvo, stružarstvo, kolarstvo in sodarstvo). Spisal Henrik Podkrajšek, profesor na tehniški srednji šoli v Ljubljani. Založila Kr. založa šolskih knjiž in učil. Cena mehko vezani knjiži 26 Din. poltrdo vezani 28 Din. Ljubljana 1922. Neumorno delavni profesor Podkrajšek nas je zopet iznenadil z novo knjižjo, ki bo posebno dobro služila v narodnem gospodarstvu, zlasti v mali obrti, kajti knjiža je spisana v prvi vrsti za male obrate, za strojne obrate in za tvorničke obrate, kjer je veljavno tabelarno književodstvo. Vsebinska knjiža obstoji iz sledečih glavnih odstavkov ali poglavij: prvo nam podaja najvažnejše splošne pojme o književodstvu soloh, drugo poglavje naštevja in obšajnuje »knjiže obrtnega književodstva« kakor inventarne, blagajnične knjiže, kakor tudi glavne in proizvodne ali knjiže za izdelke. — Razloži tudi bistvo, kaj so postranske ali pomožne knjiže, n. pr. 1. pisemski prepisnik, mezdna knjiža, menična knjiža, založna knjiža, blagovna knjiža. V tretjem poglavju nam knjiža jako dobro služi z zveledi in naložami za mali obrat in v četrtem nam istotako podaja zopet nove zglede in nalože za strojni obrat. Nato še sledi tabelarno književodstvo, ki je za začetnike jako poučno. Konečno sledijo še posamezni zglede za kiparski, stružarski, kolarski in sodarski obrt. — Kot nekako pojasnilo na koncu knjiže je dodano še mnogo pojasnil in proračunov za razna dela v različnih delavnicah. — In glavno, kar nas v novi Podkrajškovi knjiži razveseli je to, da so za vsak obrat v knjiži izdelani tudi izgledi, katere potem nadaljujejo naloge, ki se rabijo ali služijo v praksi vsak dan malemu obrtniku. Za vsak vzgled in za vsako nalogo je v knjiži povedano, kako je preračunati procenat za upravne stroške in za dobitek. Ilustracije ob koncu vsakega navedenih treh vrst obratov pa služijo preračunavanju množice porabljenih sirov. — Za vsak obrt je v dotični nalogi tudi navedeno vse orodje, ki ga potrebuje dotični obrtnik. Slovarček ob koncu knjiže pa podaja slovensko-nemško in nemško-slovensko strokovno terminologijo. — Slednjič bi bilo tudi omeniti, da g. pisatelj izvršča tesarski obrt med stavbne obrte, kjer mu je bolj obrti mesto nego med lesnimi. — Podkrajškovo književodstvo za lesne obrte je čisto nova knjiža v slovenski obrtnogospodarski literaturi. Knjiža bo zares dobro služila vsem malim obrtnikom tozadevnih strok in zato jo slovenskemu obrtniku splošno toplo priporočamo. Dobiva se po vseh knjižarnah. — Dr. V. R.

BORZA.

Zagreb, 1. junija. (Izv.) Berlin (izplačilo) 25.25—26.50, Dunaj 0.625—0.65, Budimpešta 8.60—8.75, Bukarešta 47—50.50, Italija (izplačilo) 369—372, London (izplačilo) 314—315, New York (66k) 70—71, Pariz (izplačilo) 635—645, Praga (izplačilo) 137—138, Švica (izplačilo) 1330—1345, Varšava 1.80—1.85. Valute. Ameriški dolarji 68—70, češkoslovaške krome 130—133.75, nemške krome 26—27, italijanske lire 0—868.

Belgrad, 1. junija. (Izv.) Devize. Berlin 25.70, London 314.10, Pariz 645, Zeneva 1935, Milan 370, Praga 187, Dunaj 0.65, Bukarešta 49.50, Budimpešta 8.70.

Curih, 1. junija. (Izv.) Berlin 1.92, New York 522.50, London 23.27, Pariz 47.65, Milan 27.25, Praga 10.10, Budimpešta 0.64, Zagreb 1.86, Bukarešta 8.90, Varšava 0.14, Dunaj 0.0475, avstrijske krome 0.04875.

Berlin, 1. junija. (Izv.) Dunaj 2.48, Budimpešta 38.15, Milan 1418.20, Praga 525.30, Pariz 2476.90, London 1210.95, New York 272.15, Curih 5308.45.

Praga, 1. junija. (Izv.) Dunaj 0.35375, Berlin 18.95, Rim 269.75, Budimpešta 0.635, Pariz 47.70, London 229.25, New York 51.425, Curih 991, avstrijske krome 0.40, italijanske lire 263.75.

Dunaj, 1. junija. (Izv.) Zagreb 39.47—39.53, Belgrad 157.88—158.12, Berlin 41.70—41.80, Budim-

pešta 13.67—13.73, London 50.300—50.350, Milan 590.70—591.30, New York 11.244—11.258, Pariz 1031.50—1032.50, Praga 219.40—219.60, Sofija 83.45—83.55, Curih 2158.75—2161.25. Valute. Ameriški dolarji 11.169—11.181, bolgarski levi 82.45—82.55, nemške krome 41.90—42, angleški funti 50.000—50.050, francoski franki 1029.50—1030.50, italijanske lire 588.70—589.30, jugoslovanski dinarji 157.58—157.82, romunski lei 75.44—75.50, švicarski franki 2148.75—2151.25, češkoslovaške krome 219.15—219.35, mažarske krome 13.695—13.755.

Ljubljanske novice.

Š Vstopnica za družabni večer povodom 20 letnice Moške in mladeniške Marijine družbe v Križankah v dvorani Ljudskega doma v nedeljo, dne 4. junija zvečer, se dobivajo od danes dalje v prodajalni K. t. d. (Ničman) in v I. del. konsumnem društvu na Kongresnem trgu. Ondi se dobi tudi spored vseh ljubljanskih Marijanskih prireditev o Binkošti.

Š Mladinski dom na Kodeljevem. Kakor pomlad, ki se probuja in razcveta, ako ji tega ne zabranijo mrzli vetrovi, razvija tudi Mladinski dom svoje mlade a krepke sile. Upanje je, da bo zanj kmalu prišel čas stopiti na plan. Da pa nas čas ne prebíti in ne najde nepripravljenih, se je resno zamislilo postaviti se na noge z lastno godbo. Res, smela, drzna misel, a lepa in izvedljiva. Zato se bo v nedeljo 18. junija 1922, ob 4. uri pop. vršila velika dobrodelna prireditev v najširšem obsegu. Iz prijaznosti bo sodelovala celotna salezijska godba z Rakovnika, dramski odsek in glumači iz doma bodo pa poskrbeli za razvedrilo in smeh. Ker je ministrstvo poljoprivrede i vode dovolilo tudi srečolov, bodo jako ustregli blagi mladinojubi, ki bi hoteli podariti v ta namen kak primeren dobitek. Zbirali bodo dobiteke določeni pooblaščenici. Spričo eminentno humanitarnega namena, ki ga zasleduje Mladinski dom, se bo gotovo cenjeno občinstvo mnogoštevilno udeležilo prireditve, tembolj, ker bo tudi za pokreplje v vsakem oziru dobro preskrbljeno. Na veselo svodenje 18. junija v Mladinskem domu! — Odbor.

Š Poročna svečanost v Ljubljani. Ob priliki kraljevega venčanja, ki se vrši prihodnji teden, bo tudi v Ljubljani več slavnostnih prireditev in to v bolj skromni, a tem pristrčnejši obliki. Med drugimi je na sporedu tudi svečani simfonični koncert godbe dravske divizijske oblasti pod vodstvom kapelnika dr. Josipa Čerina z izbranim svečanim sporedom. Vstopnice za ta koncert so od danes naprej v predprodaji v pisarni Glasbene Matice, Gosposka ulica 8/I. Sedeži po 15, 12, 10, 8, in 6 dinarjev. — Koncert se vrši 9. junija ob 8. uri zvečer v veliki dvorani hotela Union.

Š Vse, kar je prav! Mladina ima zopet počitnice. Pa naj bo; saj ta uboga revšeta tako zganjajo zdaj sem, zdaj tja, da pametni ljudje kar zmajejo in se vprašujejo, kam bo to vedlo: Telovadba na telovadbo, zdaj nove mladinske igre, pa spet kino in gledišče, pa pisčke in tako naprej. Vse, kar je prav! Saj potem ni možno doseči pravih uspehov v šoli, če otroke neprestano prevažajo in gonijo semintja, pa morada še med časom, ki je določen za šolo. Najboljše predstave v kino-gledišču niso nič prida. Nikakor pa ne gre, da bi otroke pošiljali k predstavam, ki niso neoporečne. Če se kažejo prizori, kako se otroci nači koplejo, kdo bo trdil, da je to vzgojno? Ali naj je vse priporočljivo, kar se dovoljuje, recimo češkim otrokom na počitniških kolonijah? Nemoralnosti je kmalu preveč, pa naj jo še kino in šola pospešujeta! — Več staršev.

Š Nova založba. Občni zbor Nove založbe bo dne 9. junija ob 8. zvečer v akademskem domu. Spored je objavljen, kot zahtevamo pravila, v trgovini »Nova založba« Kongresni trg št. 19. Občni zbor je važen, zato udeležitev članov nujna. — Načelstvo.

Š V Krekovi gospodinjstvi šoli bo danes ob pol 20 uri predavanje gospe doktorice Piskernik. Vabljeni so vse absolventinje te šole.

Š Sentpetersko prosvetno društvo ima danes, 2. junija ob osmih zvečer odborovo sejo. Prosim polnoštevilne udeležbe. — Predsednik.

Š Mestna hranilnica ljubljanska v soboto, dne 3. t. m. ne uraduje.

Š Bančni zavodi v Ljubljani v soboto pred Binkošti ne poslujejo.

Š Prošnja. Več starih Ljubljancev prosi sedanjega gospoda »župana«, naj poskrbi, da bodo ljubljanske ulice in ceste nekoliko boljše politte kot doslej. Nadloga, ki jo povzročuje navadni cestni prah, je namreč v novejšem času znatno pomnožena, ker mbečje ljudje na cesto prah iz tobačnih zavojčkov, zlasti onih po 12 kron, kar je baje za pljuča in za oči jako škodljivo.

Š Stavka uslužbencev cestne električne železnice v Ljubljani. Uslužbenici cestne električne železnice so poslali na merodajna mesta sledeč sklep: »Uslužbenstvo je soglasno sklenilo, da se posluži skrajnega sredstva v obrambo svojih pravic in sicer s tem, da stopi v soboto, dne 3. junija 1922 (binkoštno soboto) ob 12. uri (popoldne) v stavko, ako se mu do tega časa ne izplača od Mestnega občinskega sveta ljubljanskega priznani povisek K 10 dnevno tudi za ves mesec april 1922, in zagotovi uslužbenstvo, da se bo upošteval sklep mestnega občinskega sveta ljubljanskega z dne 9. maja 1922, ker je dotični sklep ne samo v korist uslužbenstva, ampik tudi v korist uprave cestne električne železnice same. H koncu pripominja uslužbenstvo, da ne prevzame nobene odgovornosti radi posledice te stavke in naznanja, da je bilo primorano storiti ta sklep radi uslužbencem neprilaznega ravnanja od strani g. ing. Tomana in ne bo prej stopilo v delo, dokler se njihovim zahtevam ne ugodí in zagotovi izplačilo v stavki prebitih dni ravno tako, kot da bi opravljali službo: to pa vsled tega, ker je vodstvo cestne električne železnice v Ljubljani imelo od 10. maja 1922 do 31. maja 1922 dovolj časa, da bi izpolnjevalo pravčasno eventualno nakazilo za uveljavljanje sklepa občinskega sveta ljubljanskega z dne 9. maja 1922 in je imelo dovolj priložnosti poslužiti se legalne poti, ki jo je hodilo uslužbenstvo dosledno za re-

štev tega pekuniernega vprašanja. Želimo pa, da merodajna mesta predloženo zahtevo uslužbenstva rešijo legalnim putem do označenega roka, predno bo uslužbenstvo primorano poslužiti se skrajnega sredstva.

Ij Sladkor. Mestna aprovizacija prodaja v svoji prodajalni na Poljanski cesti št. 15 kristalni sladkor. Stranke ga dobijo do 5 kg á K 56.— za kilogram.

Ij Centralna vnovčevalnica za živo in zaklano živino v Ljubljani, bo prodajala na »Prosti stojnici« od petka 2. junija t. l. dalje, dokler bo kaj zaloge, od 3. ure popoldne prekajeno meso (reberca). — Cena za 1 kg. K 60.—.

Ij Osrednje društvo trg. nastavlencev za Slovenijo v Ljubljani ima redne sestanke in seje vsak torek in petek od pol osmih dalje v posebni sobi v gostilni pri Levu na Gosposvetski cesti št. 16. Vsi tovariši, ki žele pristopiti ali plačati članarino oz. dobiti kakršnekoli informacije, naj se ob tem času zglase v navedenem lokalu. Vse dopise je naslavljati na Osrednje društvo trg. nastavlencev, Sp. Šiška, Zibertova ulica št. 289. — Odbor.

Ij Zdravstveni iskaz. Od 21. do 27. maja je v Ljubljani umrlo 18 oseb (7 moških in 11 ženskih), med temi 7 tujecev. Umrli so: 7 na jetiki, 2 na pljučnici, 1 vsled možganske kapi, 1 vsled srčne hibe, 1 vsled smrtnih poškodb, 6 vsled drugih naravnih smrtnih vzrokov. Od nalezljivih bolezni je bil prijavljen samo 1 slučaj trebušnega legarja. Rodilo se je 14 moških in 11 ženskih, skupaj 25 otrok.

Ij Policijska kronika. Iz neprevidnosti se je neki dijak zaletel 31. m. p. pod kolo ključavničarju Antonu Golju. Kolesar je padel; kolo se je strlo in bo stala poprava 600 kron. — Žile si je med delom prerezal čevlarski pomočnik Ivan Kofol, ki je prehitro vihtel nož. Prepeljali so ga v bolnico. — Dne 31. m. m. se je splašal konj, ki je podrl enovprežen voz v katerem so se pelale tri osebe, ki so padle z voza. Pri padcu se je precej močno poškodoval dijak Zvonko Pelc. — Ura vredna 400 K. je bila ukradena delavcu Francu Dolencu.

Ij Zlata zapestna damska ura, gravirana z dvema A, letnico 1916 in datumom 26. 7., se je zgubila v nedeljo popoldne od Gosposvetske ulice do frančiškanske cerkve in mimo Zvezle nazaj. Najditelj naj jo odda proti nagradi v upravnistvu »Slovenca«.

Ij Našla se je verižica z obeskom. Dobi se pri K. Widmayer, Ljubljana, trgovina pri Solncu, Pogacarjev trg. — Nadalje se je našla moška srebrna verižica z obeskom. Dobi se pri g. Primožiču, Dunajska cesta 29. II.

Ij Zgubila je včeraj neka uboga soproga 2000 kron, kateri znesek je bil edini zaslužek cellega meseca. Ker je izgubiteljica težko oškodovana in je v hudih borbah za svoj kruh, se prosi poštenega najditelja, da vrne ta znesek proti nagradi. Cojzova cesta št. 1, I. nadstropje.

Cerkveni vestnik.

c Še enkrat: Moški na plan! Shod vernega moštva na binkoštni ponedeljek v Ljubljani je za resnično katoliško udeleževanje našega moštva izredne važnosti. Iz tega razloga bodi priporočeno, da naj se binkoštna nedelja še dobro porabi za agitacijo. Žal, da na državni železnici ni bilo mogoče doseči znižane voznine, ampak le na južni železnici, kar pride v prid predvsem Štajercem, ki se pa vabilu kljub temu niso preveč odzvali. Treba torej, da Kranjska, posebno Ljubljani bližji kraji, toliko bolj pritegnejo. — V ponedeljek zvečer odidejo udeležniki, katerim bo drago, na Brezje,

kar utegne še marsikoga vzdigniti na pot. Binkoštni prazniki so res kakor nalašč za take »izlete«. Če si drugi privoščijo ob takih dneh svoje zabave, si tudi veren mož in fant sme privoščiti pot, ki mu bo tudi v zabavo, a obenem v veliko in trajno korist. Fantje in možje torej na noge!

c Kongregacija gospa »Zalostne M. B.« pri sv. Florijanu ima svoj shod 18. junija in ne 6., kakor je bilo določeno.

Socialni vestnik.

s Nove gostilne in žganjarne. Od vseh krajev se sliši o novih gostilnah in žganjarnah. Sloveče ptujske žganjarne, med vojsko zaprte, se znova odpirajo. 7. številka »Preroda« ima o tem energičen članek. Dovolj nam je tega! Ne pero — bič bi bil tukaj na mestu. Bič, da bi ž njim opletli po tistih, ki tako grešijo nad našim ljudstvom! Vsa slovenska javnost je nedavno čitala gorostasne številke, ki jih Slovenija požene po grlu vsako leto. Dve milijardi! In vse se je zgražalo nad toliko materialno in moralno škodo, ki je obsežena v tej številki. Vsak poštenjak obžaluje sedanje strašno pitje. Vsak človek z zdravo pametjo vidi, da je gostiln preveč, žganjarn pa sploh ni treba. Samo naš birokrat vsega tega nič ne vidi — ne vidi nič, ne sliši nič, kot bil bi mrtva stvar — ne vidi pijancev ob cesti ležečih, ne sliši po mestu in vasi tulečih, joka in solza ubogih žen in otrok, ki trepečejo pred možem in očetom pijancem, pa celo ne vidi in ne sliši. On vidi samo svoje paragrafe in tuhta v svoji kanciliji, kje je še kak kotiček v celi državi, kjer bi mogel še kako novo gostilno ali žganjarno pritisniti, da se bodo naši ljudje lažje popivali, podivjevali in pobijali. Naše ljudstvo ne more drugačno biti kakor pijanost. Saj se gostilne in žganjarne ogniti ne more. Kajti gotovo je: čim več gostiln, več pijančevanja. Priložnost dela tatu, dela pa tudi pijanca in pretepača. Ali bi se bil zgodil na Veliko nedeljo umor v Kozarjah, ko bi ne bilo okr. glavarstvo ljubljansko podelilo brez vse potrebe za to malo vasico pred enim mesecem novo gostilno, kjer je gotovo bila že ena, če ne dve? Naša glavarstva si bodo stekla velikanke zasluge za zapravljanje, posurovljanje in pobijanje naših ljudi. Dosti nam je tega! Če so nemški uradniki tako grešili nad našim ljudstvom, ni bilo prav; da bi pa domače uradništvo naše ljudi, svoje rojake, zastrupljalo in uničevalo, to bomo še manj trpeli! Mi ne dopuščamo, da bi se naš narod iz naših uradov ven tiral v propast. Nobene nove gostilne več! To mora biti geslo! Naznanite nam vsako novo gostilno in vsakega uradnika, ki jo dovoli! Mi hočemo vedeti, kdo je tisti, ki si drzne naše ljudstvo tirati še globlje v blato moralne propasti! Na javni oder ž njimi! Drugega orožja nimamo. Prošnje ne pomagajo nič. Narod, ki te hočejo tvoji lastni sinovi upopastiti — če nočeš poginiti — brani se

sami! — Zelo poučen je v isti številki poleg drugih tudi članek: »Prerod v dijaške vozove na železnicah!« Iz njega razvidimo, da je vožnja dijaštva po železnicah kakor nalašč naprava za posurovljanje in moralno kvarjenje mladine. Bolje nobena šola kakor taka! Kaj nam pomaga številna intelligenca — vsa surova in pokvarjena. Bolje pošten prostak kakor korupten učejak! — »Prerod« postaja vedno bolj aktualen in zanimiv. Berite ga!

Narodno gledališče.

Drama.

Četrtek, 1. junija: **Madame Sans Gene.** Vojaška predstava. Začetek ob osmih. Izven.
Petek, 2. junija: **Madame Sans Gene.** A in E.
Sobota, 3. junija: **Liliom.** C.
Nedelja, 4. junija: **Peterčkove poslednje sanje.** Otroška predstava. Začetek ob treh popoldne.
Ponedeljek, 5. junija: **Liliom.** Izven.
Torek, 6. junija: **Zaprto.**

Opera.

Četrtek, 1. junija: **Boris Godunov.** Dijaška predstava. Začetek ob treh popoldne. Izven.
Petek, 2. junija: **Zaprto.**
Sobota, 3. junija: **Triptichon.** B in D.
Nedelja, 4. junija: **Trovatore.** Izven.
Ponedeljek, 5. junija: **Faust,** goslovanje g. Sergeja Nikolajeviča iz Novega Sada. Izven.
Torek, 6. junija: **Pevski in baletni večer** kubanskih kozakov. Izven.

Prosveta.

pr Slavnostni koncert. Uduženje gledaliških igralcev, mestni odbor Ljubljana, priredi o priliki poroke svojega visokega pokrovitelja Nj. Vel. kralja Aleksandra I. slavnostni koncert dne 8. jun. ob 8 v opernem gledališču. Sodelujejo vsi prvi operni solisti, kapelniki in harfenistka. Slavno občinstvo opozarjamo že vnaprej na to umetniško, veleznimivo prireditve, katere bo te vrste prva v Ljubljani. Rezerviranje vstopnic sprejema pisarna Uduženja vsak dan od 3.—5. v dramskem gledališču, pritišče.

pr »Probuda«, društvo jugoslovanskih umetnikov, industrijev in trgovcev, je imelo svoj redni občni zbor dne 6. maja t. l. ob primerni udeležbi članov. Občni zbor je med drugimi posetil tudi vladni svetnik Iv. Šubic. Dobro poročilo je bilo razvidno, da je odbor priredil deset razstav po Sloveniji in je otvoril umetniško šolo, ki je zelo dobro obiskovana. Društvo primanjkuje sredstev, drugače bi svoj delokrog razširilo na razne panoge etnografije in folkloristike. Vlada je z zanimanjem zasledovala društveno stremiljenje in delovanje in isto podprla s podporo. Izvolil se je stari društveni odbor z malo izpremembo. — Odbor hoče v novem poslovnem letu organizirati svoje delo po okrajih.

pr Damir Fajšelj v Čehih. Znani moravski jezikoslovec župnik P. Koudelka (O. S. Vetti), ki je letos praznoval svojo šestdesetletnico, a še vedno marljivo prevaia iz raznih evropskih jezikov, je zadnji čas prevel v češčino nekatere humoreske našega humorista Damirja Fejda.

Orlovski vestnik.

Bratje predsedniki in načelniki okrožij in odsekov Ljubljane in ljubljanske okolice naj pridejo na binkoštni ponedeljek ob 9. uri dop. v prostore O. P. v ljudskem domu k važnemu sestanku. Zadeva nuja, udeležba obvezna. (Okrožja: Ljubljana, D. M. P., Št. Vid, Vrhnika, Kamnik, Dijaško.)

Šentpeterski Orel vabi vse člane telovadce in netelovadce k vajah na Medjatovo dvorišče v petek, dne 2. t. m. ob 7. uri zvečer. Udeležba obvezna.

Turistika in sport.

T. u. SV. München v. 1860 — Ilirija. Na binkoštno praznike se vrše v Ljubljani nogometne tekme med T. u. SV. München v. 1860 in Ilirijo. Ilirija mora biti pripravljena v teh tekmah na težak in oster boj, ki bo zahteval od nje največje požrtvovalnosti in vsega znanja. T. u. SV. München 1860 je eden prvih južnonemških klubov. V poslednjem prvenstvu je dosegel v finale z FC. Nürnberg, znanim kandidatom za neoficijelno prvenstvo kontinenta. Njegovi zadnji rezultati: Proti reprezentanci Turina 2:2, proti prvaku Zg. Italije Sapiardarena 2:2, proti dunajskemu W. A. F-u 3:1, v Švici je igral soboto in nedeljo proti F. C. Winterthur 4:0 ter proti Brühl-St. Gallen 3:8. Znamenito češko moštvo Union Zlitzkov je na povratku iz Španije porazil celo s 5:2. (K)

Predprodaja vstopnic za tekmi Ilirija—München se vrši v cvečičarni Wlder v Šelenburgovi ulici. — Početek tekem oba dni ob pol 18. uri. Predigre ob 16. uri: v nedeljo Jadran—Ilirija rez., v ponedeljek Slovan—Ilirija rez. Obe predtekmata prvenstveni. (K)

Poslano.*

JAVNA IZJAVA.

Ovdašnji glasnik »Jutro« od 1. juna 1922. prenio je iz »Demokratije« pod: »Gospodin Čiro Kamenarović« jednu lažnu notico o nekakvoj kupovici municije i oružja i šiljanju istih u Albaniju.

Konstatiram da sam ja sa svojim izveščem istupio javno i pod svojim podpisom, čime sam preuzeo za sve punu odgovornost, pa pozivljem ovim informatore »Jutra« i »Demokratije« da izadju na javnost sa svojim potpisima, da ih budem mogao uzeti na odgovornost a da se ne skrivaju kukavički za odgovornim urednicima.

Isto vrijedi i za sve ostale eventualne notice po bilo kakvim listovima, jer imam ozbiljnijeg posla no upuštati se u polemiku sa makar kakvim kampanilistima.

Ljubljana, 1. juna 1922.

Čiro Kamenarović,

član upravnog odbora i ravnatelj Jadranske banke.

* Uredništvo za spise pod tem naslovom ni odgovorno.

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Čas opazovanja	Barometer v mm	Termometer v C	Psihrom. difference v C	Nebo, vetrovi	Padavine v mm
31./5. 21 h	739.4	18.4	1.3	jasno —	—
1./6. 7 h	739	17.3	1.2	jasno —	—
1./6. 14 h	736	22.5	5	jasno zah.	—

Gospodična želi učiti

otroke (začetnike) tri ure na teden na klavir, kjer imajo glasovir doma. Ponudbe do 10. junija pod: »UČNA DOBA« na upravnistvo »Slovenca«.

Iščem za takoj

trgovskega pomočnika

dobro izurjenega manufakturista in špecerista. — Anton Britovšek trgovina z mešanim blagom. Slovenjgradec. 2156

Naprodaj lepa hiša

podobna villi. Okrog hiše 900 m² vrta. Na lepem kraju v Ljubljani. Več povedo od 12. do 13. in od 19. ure dalje v Krakovski ulici št. 22, pri Merljaku v Ljubljani. 2145

Zaradi pomanjkanja prostora naprodaj

dobro ohranjen **PIANINO** in vinska sesalka iz cevi.

Ponudbe na An. zavod Drago Beseljak in drug, Ljubljana, Sodna ulica št. 5. 2147

Lovci pozor!

Naprodaj več šest tednov starih lovskih psov kratke diake, nemške pasme, vsak dan v Linhartovi ulici št. 30, Ljubljana.

GOSTILNO

v mestu ali na deželi, išče v najem samostojna žena z 2 odraslimi hčerama event. tudi kupi kaj primerne. — Ponudbe pod: »SAMOSTOJNOST« na An. zavod Drago Beseljak in drug, Ljubljana, Sodna ulica št. 5. 2112

Bukove žel. prage

zimske produkcije, 1800 komadov, 2-50 m 15/16/25 cm proda od kolodvoru Litije grajska uprava Grmače, p. šmartno pri Litiji. — Zapečatenе ponudbe z nadpisom: »Olet na prage« naj se vložijo do 15. junija pri upravi. 2147

Blago

za prevleko divanov in druge pohištva v veliki izbiri, dalje različno platno in jute za tapetnike, sedlarje i. t. d. priporoča tvrdka A. & E. Skaberné, Ljubljana Mestni trg 10.

Stavbna parcela, delavnica in orodje poceni naprodaj. Kje, pove upravnistvo »Slovenca« pod šte. 2144.

Bele obleke za birmanke

otroške obleke v vseh velikostih, bluze, sportne in promenadne, damski in otroški predpasniki, perilo za gospode in dame lastnega izdelka v vseh kvalitetah kupite po jako nizkih cenah

v modni in manufakturni trgovini **F. in I. Goričar** Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29.

Lepa birmanska darila!

Zlatnina, srebrnina. Velika izbira. Šivalni stroji prvovrstni. Potrebščine za stroje. Popravila. Ucenje voženja brezplačno.

JOS. SELOVIN - GUDEN, Ljubljana, Mestni trg 13

CARTE kraste, lišaje odstranjuje pri človeku in živalih **Naftomazilo**, ki je brez duha in ne maže perila. 1 lonček za 1 osebo po pošti 5 Din. pri **TRNKOCI, lekarna** Ljubljana, Slovenija.

Koranit

zajamčeno pravi azbestni škrlj za kritje streh. : **ZALOGA** pri krovcu **FR. FUJANU**, Ljubljana - Illova št. 48.

HRANO

izborna in tečno ter po nizki ceni

Ako še niste, pošljite naročnino!

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Objava 4 Din.)

FOTO-LITOGRAFSKA DELA: po najmodernejšem načinu in zmernih cenah. Jugoslov. tiskarna v Ljubljani.

FOTOGRAFSKI ATELJE: Grabiec Franjo, Miklošičeva cesta št. 6.

GRADBENO PODJETJE IN TEHNIKA PISARNA: Ing. Alojz Hrovat in ing. Albin Černe, Ljubljana, Krekov trg št. 10/1.

GRAMOFONI, PLOŠČE in posamezni deli A. Rasberger, Ljubljana, Sodna ulica št. 5.

ILIRIJA, LESNA TRGOVSKA IN INDUSTRIJALNA DRUŽBA Ljubljana, Kralja Petra trg št. 8.

KLEPARJI: Produktivna zadruga kleparjev, inštalaterjev, kotlarjev in krovec v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 28.

KLISEJE: Korn T. Poljanska cesta št. 8. Remigiar & Smerkol, Florijanska ul. 13.

KNJIGARNE: Jugoslovanska knjigarna, Pred škofijo.

KONFEKCIJA. J. Maček, Aleksandrova cesta 3.

MEHANICNA DELAVNICA za pis. stroje: Bar Fran, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 6.

ORELE POTREBŠČINE IN KLOBUKI: Kunovar Ivan, Stari trg št. 10.

PARNA PEKARNA: Jean Schreya nasl. Jakob Kavčič, Gradisce št. 5.

nudi vsakemu gostilna pri »KORLNU« (prej PETAN); toči tudi vedno pristna vina.

Josipina Cigler

Gosposvetska cesta 66, poleg SK Ilirija v Ljubljani. 2140

PISALNI STROJI IN POTREBŠČINE: Bar Fran, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 6.

PLESKARJI, SOBO- IN ČRKOSLIKARJI: Produktivna zadruga, reg. zadr. z o. z., Ljubljana, Gosposka ulica št. 4.

SOBNO SLIKARSTVO: Zuran Martin, Mestni trg št. 12.

SPEDIJSKA PODJETJA: »Orient« d. d., Sodna ulica 8, Tel. 463. Ranzinger R., Cesta na juž. železnico 7—9.

STAVBENO PODJETJE: Vihtin Ivan, Ljubljana, Vodmatski trg 7.

STAVB. IN GALANT. KLEPARSTVO: Ferenc & Fuchs, Ljubljana, Mirje št. 2.

STEKLAR: Bajželj Jožef, Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 6/II.

SVETLO KOPIRNE ODTISE: (pazve) pozitivne in negativne, v poljubni velikosti. Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

TOVARNA PEČI IN ŠTEDILNIKOVI: T. Heuffel nasl. Žunič, Glince 258 pri Ljubljani.

TRGOV. Z DEZNIMI IN SOLNČNIKI: Mikuš L., Mestni trg 15.

TRGOV. Z ŽELEZNINO IN CEMENTOM: Erjavec & Turk pri zlati lopatic, Valvazorjev trg št. 7.

URAŠKA POPRAVILNA DELAVNICA: Seliškar Ivan, Pot v Rožno dolino št. 10. (Ceno in točno.)

ZALOGA POHIŠTVA: F. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta 17.

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Izdaja konzoreci »Slovenca«.

Odgovorni urednik Mihael Moškerc v Ljubljani.